

SPECTACOLE

Cristina DUMITRESCU

Ochi în ochi: Cuvântul și Actorul

Este o adevărată modă, în prezent, practica refacerii unor spectacole și o listă cu *remake*-urile ultimelor două stagioni, să spunem, ar umple cu ușurință o pagină de revistă. Nu despre frecvența acestor refaceri de spectacole vrem să vorbim, însă, nici despre rosturile lor artistice (uneori, nici măcar artistice, doar economice), ci despre situația, mai puțin frecventă, în care translaarea operează în timp, nu în spațiu. Cu alte cuvinte, nu se aduce în Capitală un spectacol creat în provincie (sau invers), ci se reconstituie o montare realizată, la același teatru, cu ani în urmă.

În cazul lui *Gin-Rummy* de la Teatrul „Bulandra” este vorba despre aproape douăzeci de ani, iar operațiunea se datorează unuia dintre cei doi interpreți, Petre Gheorghiu, și nu regizorului – Liviu Ciulei. Era necesară această revenire pe afiș, este ea legitimă? Incontestabil, da. Pentru mai multe pricini, cea mai importantă fiind, cred eu, readucerea în atenția spectatorilor – odată cu prezența, în roluri pe măsură, a unor actori de mare calitate cum sunt Tatiana Iekel și Petre Gheorghiu – a unui tip de teatru de mare soliditate și forță de expresie, mai puțin frecventat de regizorii tineri, formula

scenică proiectând în prim-plan textul și actorul, și în care marea artă regizorală este de a produce, de a favoriza, de a veghea această mare întâlnire. Înainte de a detalia, se cuvine precizat că rândurile de față nu pledează pentru acest mod de a face teatru, în pofida spectacolului de imagine, de metaforă scenică, de interpretare marcat regizorală, formulă ce a dat și da opere de mare valoare. Vrem să spunem doar atât: este păcat ca o cercetare – și împlinire artistică – pe o direcție, să determine părăsirea celorlalte, ca o cucerire să implice și o părăsire. În necuprinsul univers al scenei este loc pentru tot, este nevoie de tot.

La prima vedere, nu prea ai ce „pune în scenă” și aproape nu ai ce juca, la o piesă ca *Gin-Rummy*. Acțiunea directă, explicită, se reduce la o lungă, mereu înnoită partidă dintr-un joc de cărți menit să alunge plictiseala unor oameni vârstnici pentru care viața a încetat demult să mai ofere surprize, să mai aducă *întâmplări*, rezumându-se acum la amintiri depănate între monotonele repere ale unei zile: ora de masă, ora medicamentului, ora de culcare.

Jocul celor doi actori, cu adevărat remarcabil, operează însă cu nuanțe de extremă precizie și subtilitate astfel încât reușește performanța de a se dispensa, practic, de importantul mijloc de expresie care este mișcarea scenică. O dificilă probă de măiestrie, o autentică provocare căreia puțini dintre actori i-ar putea face față cu atâta strălucire. Mai bine de două ore, așezați pe scaun, cu cărțile de joc în mână, cei doi interpreți *nu fac nimic*, nu străbat scena de-a latul și de-a lungul, nu sar, nu se zbuciumă, ci susțin un dialog. Dialog plin de umor și îmbibat de tristețe, dialog ce reface

destine, vieți, întâmplări, prezente cu atâta prospețime, cu atâta vibrație emoțională, încât dau senzația că lucrurile se petrec acum, în fața noastră, pe scenă. Totul pare spus de la început: ce li se mai poate întâmpla unor bătrâni, rămași singuri și care, de fapt, își așteaptă moartea între zidurile unui azil – azil modest, oarecare, așa cum a fost decorul întregii lor existențe? Iată, totuși, că printr-un joc de mare subtilitate, actorii descoperă, *ne* descoperă o tensionată mișcare a sentimentelor, a gândurilor, mai spectaculoasă, poate decât mișcarea născută din gest, din acțiune, o nesfârșită partidă de cărți? E adevărat, dar fiecare „mână”, fiecare „etalară” înseamnă un plus de informație despre viața celor doi jucători. Fiecare gest, fiecare tic de comportament cuprinde o poveste pe care o ghicești înainte de a-ți fi mărturisită (mărturisire, și ea, atunci când este, oprită de obicei la jumătate). De măiestrie, de o remarcabilă școală actricească, ține știința de a sugera, dincolo de cuvintele rostite, *adevăratul* chip al unei întâmplări pe care – din pudoare, din mândrie, dintr-o ome-nească nevoie de demnitate – relatarea personajului o înfrumusețează puțin. Simți, chiar dacă nu ai putea defini exact ceea ce se întâmplă, că dezvă-luirile sunt parțiale, intuiești – grație unei priviri, unei intonații, unei perfect cântărite ezitări de o secundă – că rămâne mereu un colț ascuns, un adevăr nespus până la capăt, și îi urmezi pe actori, cu sufletul la gură, în această fascinantă aventură a descoperirii. S-ar putea ca la capătul drumului să des-coperi, pur și simplu, lumea pe care o porți în tine și la care nu prea ai răgazul – sau curajul – să privești.

Tatiana Iekel și
Petrică Gheorghiu
în
„Gin-Rummy“

